Lieta Nr.C30751711
SKC – 108/2016

S P R I E D U M S

Rīgā 2016.gada 24.maijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments
šādā sastāvā: tiesnesis referents I.Bisters
tiesnese I.Garda
tiesnese M.Zāģere

izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar atbildētājas /pers. B/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 8.maija spriedumu AS „Swedbank P&C Insurance" prasībā pret /pers. B/ par zaudējumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Starp AS „Swedbank P&C Insurance" kā apdrošinātāju un /pers. C/ kā apdrošinājuma ņēmēju 2009.gada 21.decembrī noslēgts mājokļa apdrošināšanas līgums (apdrošināšanas polise Nr.MA11837009) par nekustamā īpašuma – dzīvokļa Nr.7, /adrese/, apdrošināšanu. Apdrošināšanas līgums noslēgts par labu hipotekārajai kreditorei AS „Swedbank", kas finansējusi nekustamā īpašuma iegādi saskaņā ar aizdevuma līgumu. Nekustamais īpašums apdrošināts pret visa veida riskiem. Apdrošināšanas līguma darbības laiks no 2009.gada 21.decembra līdz 2010.gada 20.decembrim.

[2] AS „Swedbank P&C Insurance" 2011.gada 19.oktobrī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēlusi regresa prasību pret /pers. B/ par zaudējumu 776,92 Ls piedziņu. Prasība pamatota ar Civillikuma 1759., 1773., 1775., 1779.pantu, likuma „Par dzīvokļa īpašumu" (zaudējis spēku 2011.gada 1.janvārī) 2., 7. un 15.pantu, kā arī likuma „Par apdrošināšanas līgumu" 40.panta pirmo daļu.

Prasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi.

[2.1] Apdrošināšanas līguma darbības laikā 2010.gada 13.jūlijā apdrošinātais dzīvoklis Nr.7 tika nopludināts no stāvu augstāk esošā dzīvokļa Nr.11, kas saskaņā ar Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/norādīto informāciju pieder /pers. B/.

Saskaņā ar dzīvojamās mājas /adrese/ apsaimniekotāja Rīgas pašvaldības SIA „Mežciema namsaimnieks" (pēc reorganizācijas Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas namu pārvaldnieks") 2010.gada 13.jūlija aktu Nr.19 apdrošinātais objekts tika nopludināts „[..] no dzīvokļa Nr.11, kurā plīsis karstā ūdens dvieļu žāvētājs, kuru apkalpo AS „Rīgas Siltums."

Izpildot ar apdrošināšanas līgumu uzņemtās saistības, AS „Swedbank P&C Insurance" 2010.gada 17.septembrī apdrošinātā objekta īpašniecei, /pers. C/, izmaksāja apdrošināšanas atlīdzību 835,34 Ls. Persona, kuras labā tika noslēgts nekustamā īpašuma apdrošināšanas līgums, AS „Swedbank", piekrišanu apdrošināšanas atlīdzības izmaksai uz /pers. C/ kontu deva 2010.gada 16.septembrī.

[2.2] AS „Swedbank P&C Insurance" pēc apdrošināšanas atlīdzības izmaksas saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanas līgumu" 40.panta pirmo daļu pārņēma apdrošinātā objekta īpašnieces prasījuma tiesības par zaudējumu atlīdzināšanu pret personu, kas tos nodarījusi. Ņemot vērā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2010.gada 29.septembra spriedumā lietā Nr.SKC-191/2010 izteiktās atziņas, ka pievienotās vērtības nodoklis un sociālā nodokļa maksājumi atzīstami par pierādītiem un atlīdzināmiem tikai tad, ja tie pierādīti ar attiecīgiem dokumentiem par šādu maksājumu veikšanu, prasības summa no 835,34 Ls (izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība) tiek samazināta līdz 776,92 Ls.

Saskaņā ar likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 2.pantu pie atsevišķā īpašuma (fiziski norobežotas telpas dzīvojamā mājā) pieder caurules un citu ar mājas ekspluatāciju funkcionāli nedalāmi saistītu elementu daļas, kas atrodas telpas vai telpu kompleksa robežās. Ņemot vērā faktu, ka plīsušais dvieļu žāvētājs atrodas atbildētājas dzīvoklī, ir konstatējams viņas pienākums atlīdzināt otram dzīvokļa īpašniekam radītos zaudējumus, kā to paredz likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 15.pants.

[3] /pers. B/ paskaidrojumos norādījusi, ka nevar būt atbildīga par karstā ūdens dvieļu žāvētāja bojājuma rezultātā radīto zaudējumu atlīdzināšanu, jo dvieļu žāvētājs ir daļa no mājas kopējās siltumapgādes sistēmas, kuras tehnisko apkalpi veic AS „Rīgas siltums", par to saņemot samaksu no dzīvokļu īpašniekiem ar mājas apsaimniekotāja starpniecību. Par apstākli, ka plīsušais dvieļu žāvētājs ir daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas karstā ūdens stāvvada neatņemama sastāvdaļa, liecina arī tas fakts, ka nevienam no dzīvokļu īpašniekiem nav iespējas patstāvīgi atslēgt karstā ūdens padevi. To var izdarīt AS „Rīgas Siltums" darbinieki.

[4] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 8.oktobra spriedumu prasība noraidīta.

[5] Izskatījusi lietu sakarā ar prasītājas apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2013.gada 8.maija spriedumu prasību

apmierinājusi un no atbildētājas piedzinusi zaudējumus 776,92 Ls un tiesas izdevumus 236,38 Ls, atzīstot prasītājas tiesības saņemt likumiskos procentus 6% gadā no zaudējumu summas par laika posmu no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei.

Tiesas spriedums pamatots ar šādiem motīviem:

- lietā nav strīda par faktu, ka /pers. C/ piederošais dzīvokļa īpašums Nr.7, /adrese/, 2010.gada 13.jūlijā tika appludināts no /pers. B/ piederošā dzīvokļa Nr.11, kurā plīsa karstā ūdensvada dvieļu žāvētājs, kuru apkalpo AS „Rīgas Siltums";

- likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 2.panta pirmās daļas izpratnē karstā ūdensvada dvieļu žāvētājs ir atbildētājas atsevišķajam īpašumam piederīga caurule. Par radītiem zaudējumiem, kas cēlušies, plīstot šai caurulei, jāatbild /pers. B/, jo zaudējumus izraisījušais notikums noticis viņas atsevišķā īpašuma robežās;

- atbildētājai bija zināms par viņas dzīvoklī esošā dvieļu žāvētāja slikto tehnisko stāvokli un lietā nav pierādījumu, ka /pers. B/ darījusi visu iespējamo, lai nepieļautu avārijas situāciju. Tāpēc secināms, ka atbildētāja nav izpildījusi Civillikuma 1084.pantā un likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 7.pantā noteikto pienākumu uzturēt būvi tādā stāvoklī, lai no tās nerastos kaitējums trešajām personām;

- atbildētājas bezdarbība, neziņojot attiecīgiem dienestiem par nepieciešamību veikt komunikāciju nomaiņu, ir cēloniskā sakarā ar zaudējumiem, kas nodarīti, plīstot karstā ūdensvada dvieļu žāvētājam, tādējādi ir pierādīts atbildētājas pienākums tos atlīdzināt saskaņā ar Civillikuma 1779.pantu.

[6] Par apelācijas instances tiesas spriedumu /pers. B/ iesniedza kasācijas sūdzību, kurā, atsaucoties uz materiālo tiesību normu nepareizu piemērošanu un procesuālo tiesību normu pārkāpumu, lūgusi atcelt spriedumu un lietu nodot jaunai izskatīšanai.

Kasācijas sūdzībā norādīti tālāk minētie argumenti.

Tiesa, pārkāpjot Civilprocesa likuma 8.panta pirmā daļas un 97.panta trešās daļas noteikumus, pretēji pierādījumiem lietā atzinusi, ka zaudējumi cēlušies no atbildētājas dzīvokļa kā atsevišķa īpašuma daļas, tāpēc likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 2.panta pirmā daļa uz lietas apstākļiem attiecināta nepareizi.

Šāds secinājums izdarīts, nevērtējot atbildētājas iesniegtos rakstveida pierādījumus – apsaimniekošanas līgumu ar RP SIA „Mežciema namsaimnieks" un apsaimniekotāja līgumu ar AS „Rīgas Siltums" par mājas siltumapgādes sistēmas tehnisko apkalpošanu. Tie pierāda, ka dvieļu žāvētājs ir kopīpašumā esoša mājas karstā ūdensvada siltumapgādes sistēmas sastāvdaļa. Tāpat no šiem pierādījumiem izriet, ka atbildība par karstā ūdensvada uzturēšanu un kārtējo remontu uz pilnvarojuma līguma pamata bija nodota RP SIA „Mežciema namsaimnieks" (pēc reorganizācijas RP SIA „Rīgas namu pārvaldnieks"), kura šos pienākumus deleģējusi AS „Rīgas Siltums".

Mājas uzturēšanai un lietošanai vajadzīgās ietaises un to funkcionāli nedalāmi saistītie elementi ietilpst daudzdzīvokļu mājas īpašnieku kopīpašumā.

Ignorējot likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 3.panta pirmo daļu, kas lietā bija jāpiemēro, un apstākli, ka dvieļu žāvētājs ir daļa no kopīpašumā esošās siltumapgādes sistēmas, tiesa nākusi pie nepamatota slēdziena par /pers. B/ kā personu, kurai saskaņā ar Civillikuma 1084.pantu un likuma „Par dzīvokļa īpašumu" ir pienākums atbildēt par dvieļu žāvētāja apsekošanu, tehnisko apkopi un remontu, tātad attiecīgi arī atlīdzināt zaudējumus Civillikuma 1779.panta kārtībā.

[7] Paskaidrojumos sakarā ar kasācijas sūdzību AS „Swedbank P&C Insurance" norādījusi, ka tā nav pamatota un apelācijas instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

[7.1] No likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 2.panta pirmās daļas izriet, ka par mājas komunikāciju daļām, kas atrodas atsevišķā (dzīvokļa) īpašuma robežās, atbildīgs ir dzīvokļa īpašnieks. Minētā likuma 3.panta pirmā daļa noteica, ka komunikāciju un iekārtu daļas un citi ar mājas ekspluatāciju funkcionāli nedalāmi saistīti elementi, kas nepieder pie dzīvokļa, ietilpst kopīpašumā. Tādējādi secināms, ka visi objekti, kas atrodas dzīvoklī, ir atsevišķā īpašuma sastāvdaļa un par tiem atbildīgs dzīvokļa īpašnieks, savukārt viss, kas atrodas ārpus atsevišķā īpašuma, ir kopīpašums.

Ņemot vērā, ka lietā nepastāv strīds par faktu, ka karstā ūdens dvieļu žāvētājs atrodas atbildētājas atsevišķā dzīvokļa īpašuma robežās, apelācijas instances tiesa lietā konstatētos apstākļus pamatoti saistījusi ar Civillikuma 1084.panta un likuma „Par dzīvokļu īpašumu" 7.panta tiesiskajām sekām, secinot, ka par zaudējumu, kas nodarīti citam dzīvokļa īpašniekam, atlīdzināšanu atbildīgs ir tā dzīvokļa īpašnieks, kura atsevišķajā īpašumā tie cēlušies.

[7.2] Kasācijas sūdzībā ietvertā norāde par to, ka prasība celta pret neīsto atbildētāju un par zaudējumu atlīdzināšanu atbild dzīvojamās mājas apsaimniekotājs, nav pamatota. Tiesai tas nebija jāvērtē, jo /pers. B/ apsaimniekošanas līgumu pirmo divu instanču tiesās nav iesniegusi, bet pievienojusi to kasācijas sūdzībai. Lietas apstākļu noskaidrošana un pierādījumu izvērtēšana no jauna saskaņā ar Civilprocesa likuma 450.panta trešo daļu nav kasācijas instances tiesas uzdevums.

Motīvu daļa

Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz personu, kas to pārsūdzējusi, un attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Augstākās tiesas Civillietu departaments atzīst, ka spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[8] Piekrītot kasācijas sūdzībā paustajam viedoklim, Civillietu departaments uzskata, ka karstā ūdens apgādes sistēmas elementa atrašanās atsevišķa īpašuma robežās nav atzīstama par vienīgo un izšķirošo pazīmi, kas nošķir atsevišķu dzīvokļa īpašumu ar tam piederīgiem elementiem no daudzdzīvokļu mājas kopīpašumā esošās daļas.

[8.1] Civilprocesa likuma 8.panta pirmā daļa tiesai uzliek par pienākumu noskaidrot tos lietas apstākļus, kuri ietilpst pierādīšanas priekšmetā. Saskaņā ar tiesību doktrīnā izteikto atziņu, pierādīšanas priekšmetā civillietā ietilpst prasības pamata fakti un atbildētāja iebildumu pamata fakti *(sk. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Aut. kol. prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 53.lpp.)*. Lietas faktisko apstākļu noskaidrošana ir primāri nepieciešama, lai pareizi noteiktu materiālo tiesību normu, kas

piemērojama strīda izšķiršanai.

[8.2] Tiesa spriedumā gan citējusi likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 2.panta pirmo daļu, bet nav devusi vērtējumu atbildētājas argumentam par objekta funkcionalitāti (nedalāma saistība ar mājas kopējo siltumapgādes sistēmu) kā priekšnoteikumu, lai izšķirtu, vai dvieļu žāvētājs ir atsevišķā dzīvokļa īpašuma daļa, vai daudzdzīvokļu mājas kopīpašumā esoša daļa. Citiem vārdiem sakot, vai dvieļu žāvētāja ekspluatācija iespējama patstāvīgi, neietekmējot kopīpašumā esošo mājas daļu, kad piemērojama likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 2.panta pirmā daļa, vai tā funkcionālā darbība ir atkarīga no kopīpašumā esošajām inženierkomunikācijām, kad piemērojama šī likuma 3.panta pirmā daļa.

Ja pazīmi par atrašanos dzīvokļa īpašuma robežās atzītu par pietiekamu, tad funkcionalitātei nebūtu nekādas nozīmes un jebkurš inženierkomunikāciju stāvvads dzīvokļa robežās būtu atzīstams par dzīvokļa īpašnieka atsevišķo īpašumu, kas būtu pretrunā ar likuma „Par dzīvokļa īpašumu" 3.panta pirmo daļu.

[8.3] Lai pierādītu, ka dvieļu žāvētājs ir daļa no kārstā ūdens apgādes stāvvadu sistēmas, atbildētāja pievienojusi apsaimniekošanas līgumu ar RP SIA„Mežciema namsaimnieks" un apsaimniekotāja līgumu ar AS„Rīgas Siltums" par mājas siltumapgādes sistēmas tehnisko apkalpošanu. Tāpat pievienots mājas siltumapgādes sistēmas apsekošanas akts un stāvvada skice, kas nepārprotami apstiprina stāvvada atslēgšanas iespēju tikai no mājas pagraba telpām un liecina par to, ka dvieļu žāvētāja kā karstā ūdens apgādes sistēmas elementa ekspluatācija nav iespējama patstāvīgi, neietekmējot kopīpašumā esošo mājas daļu. Tiesa šiem pierādījumiem vērtējumu nav devusi, kaut gan saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.panta trešo daļu tiesai bija jāpamato, kādēļ tie nav atzīstami par pietiekamiem atbildētājas iebildumu pamata fakta pierādīšanai.

Nepamatoti prasītāja rakstveida paskaidrojumos sakarā ar kasācijas sūdzību norāda, ka tiesai nebija jāvērtē apsaimniekošanas līgums, jo tas neesot bijis iesniegts ne pirmās, ne apelācijas instances tiesā, gluži pretēji, šis līgums atrodas lietas 92.lp.

[9] Iepriekš norādīto apsvērumu kopums ļauj secināt, ka apelācijas instances pieļautie procesuālo normu pārkāpumi varēja novest pie lietas nepareiza iznākuma, tāpēc spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai.

Tā kā spriedums tiek atcelts, /pers. B/ saskaņā ar Civilprocesa likuma 458.panta otro daļu atmaksājama drošības nauda 71,14 EUR.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 8.maija spriedumu atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Atmaksāt /pers. B/ drošības naudu 71,14 EUR (septiņdesmit viens *euro*, 14 centi).

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis I.Bisters

Tiesnese I.Garda

Tiesnese M.Zāģere